

Remonstranten Den Haag

Orde van dienst voor 3 maart 2019

voorganger: Ds Antje van der Hoek en Ingrid de Bonth(overweging)
Organist: Hans Jacobi. Welkom: Rachel Adriaanse

“dat ik proberen moet en weten ‘dat het overgaat’...”

De jonge Vasalis (pseud. M. Drooglever Fortuyn-Leenmans, 1909-1998)

Vorbereiding Orgelspel/ Welkom en aansteken van de kaars

Aanroeping en inkeer

We zingen (staande): '*Gij bron van tijd en eeuwigheid*' (Lied 204)

Votum en groet
Aanroeping

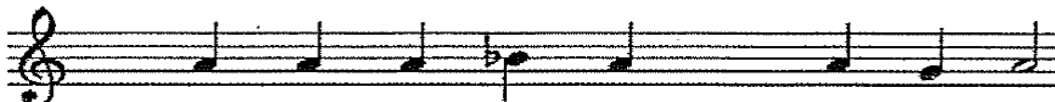
De tekst van de voorganger kan zowel gezongen als
gesproken worden.

v. Onze hulp is in de naam van de levende God

g. die he - mel en aar - de ge - maakt heeft.

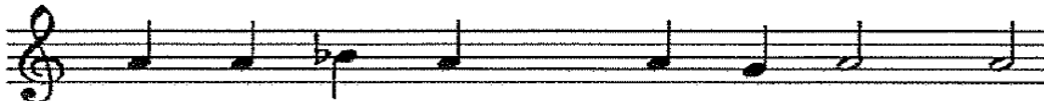
v. Hoor, heilige Geest, wij roepen U:

g. Wek ons tot le - ven hier en nu.

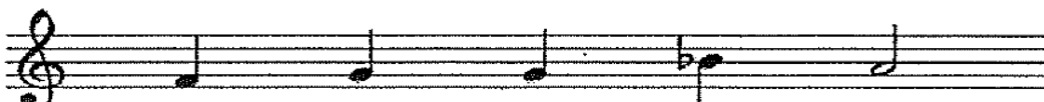
v. Genade zij U en vrede, van Hem die is en die was
en die komt. Amen.

v. (...) Wij bidden U, eeuwige God, wees ons genadig

g. en doe ons in vre - de le - ven.

v. Laat ons vandaag Uw liefde zien

g. en schenk ons Uw heil.

de gemeente gaat zitten

Inleidende lezing/ Gebed van inkeer

Lied - we zingen: '*Wees hier aanwezig, God van de machten*' - Lied 294 (1 x
voorzanger, 1 x gemeente)

Woord

bijbellezing

We zingen: '*Gij zijt de zin van wat wij zijn*' (Lied 760)

Overweging

Korte stilte/orgelspel: Tombeau voor piano van Hans Jacobi

Bidden en geven

Tijdens de voorbeden zingen we 'Ontferm u God, ontferm over over ons' (Lied 367c); het Stil gebed wordt beantwoord met: "Heer, verhoor mijn gebed, laat mijn roepen U bereiken" (Lied 367 j). We besluiten de gebeden met een gezamenlijk gezongen *Onze Vader* (lied 369a)

Mededelingen en collecte ten bate van het kwartaaldoel (Bartimeus) en de remonstrantse gemeente Den Haag.

Sluiting

We zingen (staande): "Gij zijt voorbijgegaan, een steekvlam in de nacht" (Lied 607)

Uitzending en zegenbede/Gezongen Amen

Ingrid de Bonth-Weekhout is neerlandica en, sinds 2015, vice-voorzitter van het College van Bestuur van het Lucas onderwijs. Zij is actief lid van onze gemeente en verzorgt al jaren de poëziecursus.

Welkom bij de koffie/ thee!

Agenda:

Zo 3-3 15.00 uur, Dankdienst in de remonstrantse kerk in Rotterdam
zo 10/3, 10.30 uur, ds Johan Goud mmv Thijs Veraart (kunstenaar) en
NewKlezCollectif

Poëziedienst 3 maart 2019 - Selectie van gedichten (Ingrid de Bonth)

Voor M. Vasalis

Soms lijken uw verzen uit oerleem,
een aarde zwaar van gehalte,
nog vochtig van wegtrekkend water.
Het leem van de eerste mens Adam.
Soms naderen zij mij als nevelen,
damp van de waterwoestijnen
des aanvangs. Het raam van mijn kamer
wordt wit; er is mist aan mijn haren.
En soms zijn zij adem en windvlaag.
Maar mijn tranen zijn om die enkele
die ontstijgen alreeds bij de aanhef.
De ontzegden: óók aan uzelve.
Zij vinden hun weg naar de sterren.

De idioot in het bad.

Met opgetrokken schouders, toegeknepen ogen,
Haast dravend en vaak hakend in de mat,
Lelijk en onbeholpen aan zusters arm gebogen,
Gaat elke week de idioot naar 't bad.
De damp die van het warme water slaat
Maakt hem geruster : witte stoom...
En bij elk kledingstuk, dat van hem afgaat,
Bevangt hem meer en meer een oud vertrouwde droom.
De zuster laat hem in het water glijden,
Hij vouwt zijn dunne armen op zijn borst,
Hij zucht, als bij het lessen van zijn eerste dorst
En om zijn mond gloort langzaam aan een groot verblijden.

2

Zijn zorgelijk gezicht is leeg en mooi geworden,
Zijn dunne voeten staan rechtop als bleke bloemen,
Zijn lange, bleke benen, die reeds licht verdorden
Komen als berkenstammen door het groen opdoemen.
Hij is in dit groen water nog als ongeborn,
Hij weet nog niet, dat sommige vruchten nimmer rijpen,
Hij heeft de wijsheid van het lichaam niet verloren
En hoeft de dingen van de geest niet te begrijpen.
En elke keer, dat hij uit 't bad gehaald wordt,
En stevig met een handdoek drooggewreven
En in zijn stijve, harde kleren wordt gesjord
Stribbelt hij tegen en dan huilt hij even.
En elke week wordt hij opnieuw geboren
En wreed gescheiden van het veilig water-leven,
En elke week is hem het lot beschoren
Opnieuw een bange idioot te zijn gebleven.

Voorjaar

Het licht vlaagt over 't land in stoten
wekkend het kort en straf geflonker
der blauwe wind-gefronste sloten;
het gras gloeit op, dooft uit, is donker.
Twee lammren naast een stijf grauw schaap
staan wit, bedrukt van jeugd in 't gras...
Ik had vergeten hoe het was
en dat de lente niet stil bloeien,
zacht dromen is, maar hevig groeien,
schoon hartstochtelijk beginnen,
opspringen uit een diepe slaap,
wegdansen zonder te bezinnen.

April

Het blinkend lemmet van het licht
sneed door de donkere gordijnen,
uit ochtendlijke feestdomeinen
zongen de vogels luid en licht.
Geurloos en koel stroomde naar binnen
ademend met verse mond
de adem van de ochtendstond.
Ontwaakt zonder herinneringen.

Kind in het licht

Licht in de witte gordijnen
licht-wieren langs de muur
licht-stranden aan het plafond.
En nog blinkender dan het licht
het klein benieuwd gezicht
de ogen poeltjes blauw vuur...
Witte vingertjes verschijnen,
haken gretig uit de zon
onzichtbare zó dunne haren
van het paar van Phaëton.

Thuiskomst van de kinderen

Als grote bloemen komen zij uit 't blauwe duister.
Onder de frisheid van de avondlucht
waarmee hun haren en hun wangen
licht zijn omhangen,
zijn zij zo warm. Gevangen
door 't sterke klemmen van hun zachte armen,
zie ik de volle schaduwloze liefde,
die op de bodem van hun diep-doorzichtige ogen leeft.
Nog onvermengd met menselijk erbarmen,
dat later komt - en redenen en grenzen heeft.

Ster

Ik zag vanavond voor het eerst een ster.
Hij stond alleen, hij trilde niet.
Ik was ineens van hem doordrongen,
ik zag een ster, hij stond alleen,
hij was van licht, hij leek zo jong en
van vóór verdriet.

Eb

Ik trek mij terug en wacht.
Dit is de tijd die niet verloren gaat:
iedre minuut zet zich in toekomst om.
Ik ben een oceaan van wachten,
4
waterdun omhuld door 't ogenblik.
Zuigende eb van het gemoed,
dat de minuten trekt en dat de vloed
diep in zijn duisternis bereidt.
Er is geen tijd. Of is er niets dan tijd?

Tijd

Ik droomde, dat ik langzaam leefde ....
langzamer dan de oudste steen.
Het was verschrikkelijk: om mij heen
schoot alles op, schokte of beefde,
wat stil lijkt. 'k Zag de drang waarmee
de bomen zich uit de aarde wrongen
terwijl ze hees en hortend zongen;
terwijl de jaargetijden vlogen
verkleurende als regenbogen .....

Ik zag de tremor van de zee,
zijn zwellen en weer haastig slinken,
zoals een grote keel kan drinken.
En dag en nacht van korte duur
vlammen en doven: flakkrend vuur.
- De wanhoop en welsprekendheid
in de gebaren van de dingen,
die anders star zijn, en hun dringen,
hun ademloze, wrede strijd ....
Hoe kón ik dat niet eerder weten,
niet beter zien in vroeger tijd?
Hoe moet ik het weer ooit vergeten?

De dood

De Dood wees mij op kleine, interessante dingen:
dit is een spijker –zei de Dood – en dit een touw.

Ik zie hem aan, een kind. Hij is mijn meester
omdat ik hem bewonder en vertrouw,
de Dood.

Hij wees mij alles: dranken, pillen,
pistolen, gaskraan, steile daken,
een bad, een scheermes, een wit laken
'zomaar'- voor als ik eens zou willen
de dood.

En vóór hij ging, gaf hij me nog een klein portretje....

'Ik weet niet, of je 't al vergeten was,
het komt misschien nog wel te pas
voor als je eens niet meer zou willen
sterven,
maar wie let je?'
zei de Dood.

Steen

Verdriet kit al mijn krachten samen,
zodat ik roerloos word als steen.

Mijn hele wezen wordt materie,
een ondoordringbaar star mysterie,
o sla de rots, opdat ik ween.

Sprookje

Voor mijn moeder en mijn dochtertje

Zij luistren beiden naar haar oud verhaal,
wondere dingen komen aangevlogen,
zichtbaar in hun verwijde ogen,
als bloemen, drijvend in een schaal.

Er is een zachte spanning in hun wezen,
zij zijn verloren en verzonken in elkaar,
- het witte en het blonde haar -
geloof het maar, geloof het maar,
alles wat zij vertelt is waar
en nooit zal je iets mooiers lezen.

Moeder

Er was niets, dacht ik altijd, denk ik nog,
dat je niet kon. Heel mooie pakjes maken
ritselend met bruin papier –
de stroeve jampot opendoen, wonden verbinden
gireren, condoleancebrieven schrijven,
voorlezen, spreken in vijf talen, bijna
verdronken honden uit het water halen
levendig luisteren naar langdradige verhalen.
Maar bij het einde van het lied zei je:
ik kan het niet, liefje, ik kan het niet.
En je bedoelde doodgaan. Uren door het mulle zand
gestrompeld, houvast zoekend met je hand.

6

Ook dat heb je tenslotte gekund,
beminde. En aan het strand zal ik je later vinden.
Laat me je vinden. Je kan het toch?

[Zonder titel]

‘Probeer maar’ – en ‘het zal wel overgaan’:
dat zei je als ik je te hulp riep als ik iets
niet kon of me had pijn gedaan.
Soms haalde je het door elkaar, dan lachte je
wanneer ik protesteerde.
Ik geloof dat dat het enige is wat ik ooit leerde:
dat ik proberen moet en weten ‘dat het overgaat’.
Maar het was makkelijker toen je er nog was
en ik je zien kon en je stem kon horen.

Bron gedicht Gerhardt: Ida Gerhardt: *Verzamelde gedichten*. Amsterdam, 2010. Bron gedichten Vasalis: M. Vasalis: *Verzamelde gedichten*, 2014